

Steingale skole- unger

Da Iveland kommune laget flott fontene og planerte parkeringsplass foran kommunehuset, fikk de brev fra bygdas skoleelever som forlangte steinhaugen sin tilbake.

Tekst: Anna Krakstad Foto: Stein Harald Øigård

Kjære Iveland kommune. Vi vil gjerne ha tilbake steinhaugen med mange fine stein. Hele skolen blir galne etter steinhaugen. Vi håper dere kan gjøre noe med det. ... Vi vil gjerne ha den på en plass der de små kan lete også. Vennlig hilsen Iveland skole.»

18 elever hadde underskrevet brevet. Fjerningen av steinhaugen foran kommunehuset var blitt elevrådsak. Elevene var slett ikke enig med kommunen i at området ble penere med fontene. Det var mye gøyere med steinhaugen som lå der før.

Smittsom interesse. Iveland er kjent av geologer over hele verden for sine mange, spennende mineraler. For skoleelevene begynte det i fjor med at en av guttene fant vakre steiner og dro en kamerat med til en steinhang utenfor kommunehuset. Ryktet om de fine steinene spredte seg lynkjapt. Innen kort tid sto mange elever og rotet i haugen i friminuttene. Da klokka klang, så fort de sprang, – med lommer som var tunge av stein.

Interessen for mineraler kom overraskende, sier lærer Arne Birketveit. Han var selvfølgelig klar over at Iveland hadde en gruvehistorie, men var ikke forberedt på at elevene synes det var så gøy å lete etter mineraler. Lære-

ren fant ut at mange av elevene hadde familie som hadde jobbet i gruver. Flere hadde gruver i nærheten og alle kunne noe om mineraler. I stedet for å jage elevene vekk fra steinhaugen ved kommunehuset, oppmuntret lærerne dem til å lete etter mineraler.

Nå har vi egen læreplan for skolen med utgangspunkt i gruvevirksomheten. Nå er Ivelands mineraler med oss i nesten alle fag, sier Birketveit.

Imponert professor. Kjell Gunnufsen som er ansatt som geologisk konsulent i Iveland kommune, gleder seg over at elevenes nye interesse. Alle er vant med å gå rett på kontoret til Kjell hvis de har funnet en ukjent stein. Det gjorde også Benjamin Mannes og Sven van der Rijd. Da de banket på døren hadde

«Bestefar har god peiling, og han sa jeg hadde funnet thortveititt»

Elevene på Iveland skole fikk ny steinhang, litt nærmere skolen og i trygge omgivelser. De mest er: Rijd, Benjamin Mannes, Kaisa K. Wang, Iselin Frøysaa Lie og Rannveig Sjøttrup. Bak: Matthijs van

– Det var pinlig, vi fikk ikke lov til å vite det av deg. Vi måtte spørre ham – på engelsk, sier Benjamin.

Guttene imponerte professor Francis som synes det var fascinerende at barn var så til de grader interessert i geologi. Da han kom til hjem til USA, sendt han brev og en plate med en sjelden glimmervariant til dem begge.

Samler på stein. Det er lenge siden elevene i Iveland bare tok vare på egne stein. Når Gunnufsen

spør hvilket mineral de ønsker seg aller mest, svarer alle at det er thortveititt. – Det er lett å overse, fordi det ser så kjedelig ut, sier Benjamin Mannes.

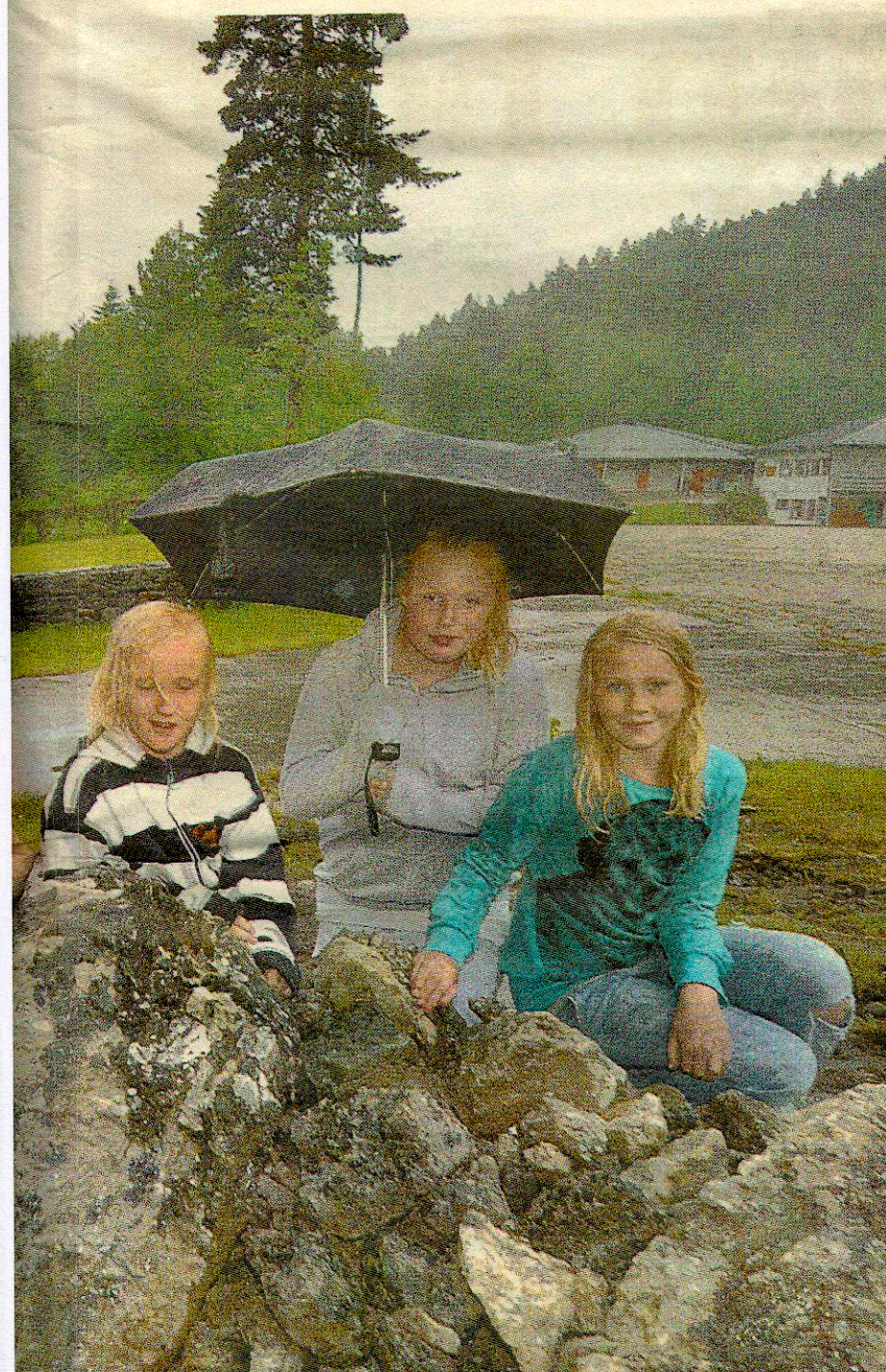
Thortveititt er et meget sjeldent mineral som i 1911 første gang ble funnet på Knipane i Iveland. Det er oppkalt etter Olaus Thortveit som var eksportør av feltspat og godt kjent som en fremragende samler av pegmatittmineraler fra området.

– Det blir foredrag om thortveititt. Det blir guidet tur til noen av gruvene. Det blir utstilling av mineraler fra Evje og Hornnes og Iveland. Folk kan komme med stein de vil vi skal bestemme. Dessuten får vi besøk av øglegraver fra Svalbard, og vi stiller ut en 15 meter lang monsterøgle, forteller Gunnufsen.

Men mest av alt gleder han seg til at skolelevene skal få lete etter mineraler i en nyanlagt gruverøys. To uker før den store mineralmessen skal arrangeres, har elevenes aksjon ført frem. Et stort lass med stein er tomt i utkanten av skoleområdet.

– Jeg kommer til å strø denne haugen også. Jeg har fått flere kasser fra samlere som har hørt om dere. De første blir lagt ut en gang før messa. Mer legges ut når messa åpner. Jeg er spent på hvor mye dere finner.

Forbereder mineralmesse. Lørdag 18. og søndag 19. juni skal thortveititt feires.

ngale bruker hvert eneste friminutt til å lete etter mineraler. Tom Egil Tveite, Sven van der

Rannveig Sjøttrup har blikk for mineraler. Etter to minutter i steinhaugen kom hun over en flott stein med granatvarianten almandin.

Mellom 6- og 8000 kroner må samlere ut med for en slik flott thortveititt.

Kjell Gunnufsen sammen med Sven van der Rijd, Matthijs van Meurs, Kaisa K. Wang, Rannveig Sjøttrup, Tom Egil Tveite, Iselin Frøysaa Lie og Benjamin Mannes.

Før den store mineralmessa er det fullt av stein på kontoret til Kjell Gunnufsen.

FAKTA

Stein og mineraler i Iveland

- Gruvedriften i Iveland har aldri vært stor industri, men binæring for gårdsbruk.
- Størst aktivitet var det fra Seteldalsbanen åpnet i 1896 til midt på 1900-tallet. Gruvedriften varte rundt 100 år.
- Det er funnet 117 forskjellige mineraler i Iveland.
- Iveland kommune har en stor mineralutstilling som bygger på samlingen til den kjente gruvearbeideren og amatørgeologen Olaf Landsverk.
- Det mest spesielle mineralet fra Iveland er Thortveititt som for første gang ble funnet i en gruve på Knipane i 1911.

- Thortveititt inneholder scandium. Legeringer av scandium og aluminium er lette og meget sterke, og ekstremt kostbare. Det brukes blant annet i romfartsindustrien.
- Thortveititt vises spesiell oppmerksomhet på Iveland stein og mineralmesse som arrangeres 18. og 19. juni.
- Under 3 prosent av mineralene i Iveland er tatt ut. Store internasjonale gruveselskaper er begynt å vise ny interesse for mineralene.